

Od redakcji

Linguistica Copernicana jest nadal nowym czasopismem językoznawczym (od ukazania się pierwszego tomu upłynęło bowiem półtora roku), choć już dostrzeżonym i życzliwie przyjętym w polskim środowisku językoznawczym. Szczególne podziękowania należą się Autorom recenzji pierwszego tomu, a także redakcjom czasopism, które je opublikowały.

Linguistica Copernicana, półrocznik przygotowywany do druku na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, publikuje artykuły dotyczące dowolnego języka naturalnego, ze wszystkich dziedzin językoznawstwa szczegółowego i ogólnego, współczesnego i historycznego, w języku polskim i w innych językach słowiańskich, a także w języku angielskim, niemieckim i francuskim.

Linguistica Copernicana (*Lin. Cop.*) jest pismem otwartym dla wszystkich językoznawców, niezależnie od przynależności narodowej, środowiskowej, pokoleniowej, ani etapu drogi twórczej. Podstawowym kryterium przyjmowania artykułów do druku jest ich poziom merytoryczny. Prace są recenzowane jako teksty anonimowe, przez osoby nie pozostające z autorem w zależności służbowej. Recenzje są dla autorów również anonimowe.

Na końcu tomu publikowane są informacje dla autorów, dotyczące zasad przygotowania artykułu do druku.

Trzeci tom *Lin. Cop.* zawiera 14 artykułów. Obok studiów i artykułów z metodologii językoznawstwa (i historii metodologii) publikowane są prace dotyczące konkretnych jednostek i klas jednostek, rozważanych przede wszystkim z punktu widzenia semantyki i gramatyki. W wielu artykułach określona koncepcja teoretyczna stanowi podstawę opisu jednostek.

Andrzej Bogusławski w rozprawie z teorii i metodologii semantyki rozważa istotę kategorii ilości, z jej nadrzędnym pojęciem ‘więcej niż’, jako aspekt

wiedzy, wpływający z elementarnego funktora ‘wie, że’, rozróżniającego wielość obiektów. Uznając pojęcie nierównoliczności zbiorów za pozytywne i odpowiednio równoliczności za oparte na negacji, autor przedstawia analizę semantyczną wykładników kategorii ilości, koncentrując uwagę na wykładnikach aproksymacji w języku polskim. W toku analizy Andrzej Bogusławski uzasadnia tezę o dominacji „wektora większościowego” nad „mniejszościowym” (ujemnym), przytaczając niemalą liczbę potwierdzających ją argumentów. Ewa Willim w obszernym studium z historii i metodologii językoznawstwa omawia – na tle filozoficznych źródeł antynomii formy i funkcji w językoznawstwie, a także historii opozycji formalizmu i funkcjonalizmu – (a) wspólne założenia badawcze odmian współczesnego funkcjonalizmu, zwracając m.in. uwagę na funkcję systemu językowego jako narzędzia komunikacji, (b) gramatykę generatywną jako teorię kompetencji językowej i teorię akwizycji języka, problem autonomii składni względem semantyki, ewolucję poglądów Noama Chomsky’ego na miejsce semantyki w gramatyce generatywnej, (c) czynniki komunikacyjne w funkcjonalizmie i formalizmie, (d) minimalizm jako program redukcjonistyczny we współczesnym formalizmie. Autorka pokazuje, w jaki sposób poglądy minimalistów na naturę ludzkiej zdolności językowej, a także uproszczone modele składniowe w minimalizmie „zbliżają się” do postulatów funkcjonalizmu, mimo odrębności podstaw filozoficznych i metodologicznych obu nurtów. Dorota Szumska rozważa konsekwencje wpływu przemian metodologicznych w językoznawstwie XXI wieku (zwłaszcza paradygmatu kognitywistycznego) na rozwój semantyki leksykalnej dziś i w przyszłości. Jednym z istotnych problemów omawianych przez autorkę jest stosunek semantyki do innych dziedzin wiedzy (nie tylko językoznawczej), a przede wszystkim do klasycznej opozycji języka i mówienia (i pozajęzykowego kontekstu mówienia), a także do lingwistyki korpusowej. Kluczową kwestią poruszaną w artykule jest problem granic między dyscyplinami. Katarzyna Wołowska omawia historię kształtowania się i kierunku rozwoju metody analizy składnikowej w strukturalnej semantyce francuskiej drugiej połowy XX wieku. Autorka prezentuje rozpowszechniony w literaturze francuskojęzycznej aparat terminologiczny semantyki składnikowej i przykłady jego zastosowań w analizie tekstu, a następnie podejmuje próbę oceny analizy składnikowej jako współczesnej metody badań semantycznych, wymieniając jej wady i zalety.

Zuzanna Topolińska w artykule o znaczeniu przyimka *dla* w historii języka polskiego uzasadnia tezę, że grupy imienne z tym przyimkiem reprezentują predykaty przyczynowe i celowe, wiążące argument propozycjonalny odnoszący się do zdarzenia wyrażonego konstrukcją zdaniową. Teza ta, ilustrowana materiałem słownikowym (od *Słownika staropolskiego* począwszy), a także pochodzącym ze współczesnych korpusów internetowych, rozważana jest na szerszym tle autorskiej antropocentrycznej teorii przypadku, w tym związków między konstrukcją z *dla* a datiwem. Jacek Perlin, omawiając liczne testy pomagające rozstrzygać o przynależności danego czasownika do kategorii dwuaspektowych, rozważa trudności praktyczne z ostateczną kwalifikacją leksemów do wyróżnionej kategorii, a także przyczyny tych trudności. Dagmara Maryn omawia opozycję dwóch par jednostek homonimicznych o kształcie *regularny*, *regularnie*, reprezentujących odpowiednio klasę przymiotników, przysłówków i operatorów metatekstowych. Za pomocą licznych testów autorka uzasadnia różnice semantyczne i składniowe między wyrażeniami reprezentującymi przedmiotowy poziom języka i poziom meta. Alicja Wójcicka opisuje znaczenie specyficznego, niefaktywnego predykatu mówienia (nie wprost) o postaci *[ktoś]* *sugeruje / zasugerował [komuś]*, *że* i formułuje reprezentację semantyczną tej jednostki języka. Katarzyna Kuś przedstawia próbę autorskiej interpretacji psychologicznego modelu emocji Anny Wierzbickiej (fragmentu niezależnej od języka rzeczywistości fizycznej i psychologicznej) na podstawie prac uczoney opublikowanych przede wszystkim w ostatniej dekadzie XX wieku. W wyniku analizy autorka wyróżnia w koncepcji Wierzbickiej trójpoziomowy mechanizm odpowiedzialny za powstawanie emocji, na który składają się poziom reakcji fizjologicznych organizmu, poziom subiektywnych odczuć i poziom językowej konceptualizacji emocji. Zdaniem autorki, w modelu Wierzbickiej, wbrew jej intencjom, nie ma miejsca na emocje podstawowe. Dagmara Alsztyniuk charakteryzuje wstępnie cechy gramatyczne, semantyczne i pragmatyczne jednostki nieodmiennej o kształcie *toto*.

Rafał Rosół – na podstawie szerokiej dokumentacji źródłowej (tekstów i słowników) – wyjaśnia sześć dawnych znaczeń polskiego wyrazu *bachor* (*bachur*) i stawia hipotezę, że przynajmniej pięć z nich ma odrębną etymologię. Tomasz Kwoka przedstawia na szerokim tle indoeuropejskim i słowiańskim (a także kulturowym) historię dwóch wyrazów serbskich, *dom* i *kuća*, ich etymologię, rozwój znaczeniowy, a także wzajemne relacje między ich

zakresami użycia. Alexander Andrason w świetle analizy konstrukcji czasownikowych w języku wilamowskim (najmniejszym języku germańskim, mówionym, którego nieliczni już rodzimi użytkownicy mieszkają w Wilamowicach, w województwie śląskim) uzasadnia tezę o niesynonimiczności form *perfectum* i *praeteritum* w tym języku. Urszula Baran omawia genezę i zróżnicowanie terytorialne języka starodalmatyńskiego na obszarze Dalmacji (na tle historii tej krainy), rozważając także pochodzenie toponimu *Dalmacja* i przymiotnika *dalmatyński*. Autorka przedstawia liczne hipotezy na temat ukształtowania się tego języka (i jego wariantów romańskich), jego sukcesywnej sławizacji, a następnie wymierania – aż do XIX wieku, kiedy to na terenach Dalmacji zaczął dominować język chorwacki.

Recenzentom wydawniczym uprzejmie dziękuję za wnikliwą ocenę artykułów i uwagi krytyczne.

Maciej Grochowski